

Sygn. akt II KK 270/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz-Śliwy,
w sprawie **A. T.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 24 kwietnia 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 25 kwietnia 2012 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 8 listopada 2011 r.,

- 1/ uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego (pkt 2.) i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu,**
- 2/ zarządza zwrot opłaty wniesionej przez wnioskodawcę,**
- 3/ kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

A. T. był tymczasowo aresztowany w okresie od dnia 11 kwietnia 1997r. do dnia 22 sierpnia 1997r. Wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 6 grudnia 2006r. uniewinniono go od stawianego mu zarzutu.

W dniu 5 grudnia 2007r. A. T. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 512.081 zł. tytułem zadośćuczynienia oraz 6.844,71 zł. tytułem odszkodowania za oczywiście niesłuszne tymczasowe aresztowanie.

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2010r. w sprawie [...] Sąd Okręgowy w W. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 15.000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, a w pozostałej części wniosek oddalił.

Wyrok ten zaskarżyli apelacjami pełnomocnicy wnioskodawcy:

- w pierwszej z nich wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia w łącznej kwocie 156.844,71 zł.;
- w drugiej o zasądzenie kwoty 13.500 zł. tytułem zadośćuczynienia, zaś kwoty 6844,71 zł. tytułem odszkodowania.

Wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2010r. w sprawie [...] Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok w części oddalającej wniosek i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 8 listopada 2011r. wniosek oddalił.

Orzeczenie to zaskarżone zostało apelacją pełnomocnika wnioskodawcy. W skardze podniesiono zarzut naruszenia przepisów postępowania, a to art. 4 i 7 k.p.k. w zw. z art. 233§1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego w zakresie przesłanek uzasadniających ustalenie szkody, jak i zadośćuczynienia, zaś w szczególności – art. 386§4 k.p.c. – nierozpoznanie istoty sprawy w przedmiocie ustalenia podstaw co do wysokości należnego wnioskodawcy zadośćuczynienia.

Podnosząc powyższe wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz wnioskodawcy odszkodowania z tytułu poniesionej szkody, jak i zadośćuczynienia w wysokości dotychczas wnioskowanej.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 1075 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty, z tytułu odszkodowania za szkodę poniesioną w związku z niesłusznym aresztowaniem. W pozostałej części utrzymano w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od tego orzeczenia wywiódł pełnomocnik wnioskodawcy. Zarzucono w niej:

1/ rażące naruszenie prawa materialnego:

- art. 358¹§3 k.c. w zw. z art. 558 k.p.k. przez niezastosowanie waloryzacji do odszkodowania za poniesioną szkodę związaną z utratą wynagrodzenia za pracę spowodowaną tymczasowym aresztowaniem;
- art. 361 k.c. w zw. z art. 558 k.p.k. przez wyjęcie z zakresu odszkodowania utraconego w okresie tymczasowego aresztowania zarobku za stosunku pracy;
- art. 448 k.c. w zw. z art. 558 k.p.k. polegające na przyjęciu nieodpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną niesłusznie zastosowanym tymczasowym aresztowaniem;

2/ rażące naruszenie prawa procesowego:

- art. 433§2 k.p.k. przez pozostawienie poza rozważaniami istotnych zarzutów zawartych w apelacji;
- art. 457§3 k.p.k. przez brak podania czym kierował się sąd wydając wyrok nie uwzględniający zarzutów i wniosków apelacji co do kwoty zadośćuczynienia i zastosowania instytucji waloryzacji.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I-instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest częściowo zasadna. Za taki bowiem, można uznać zarzut naruszenia art. 457§3 k.p.k., poprzez brak wskazania w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego, czym kierował się zasądzając odszkodowanie bez zastosowania instytucji waloryzacji.

W pozostałym zakresie zarzuty kasacji są oczywiście bezzasadne.

Niewątpliwie wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie, ma charakter sprawy cywilnej rozpoznawanej na gruncie procesu karnego. Słusznie obrona też wskazała na treść art. 358¹§3 k.c., który nakazuje odstąpić od zasady nominalizmu przy ustalaniu wysokości świadczenia pieniężnego „w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza”. Tymczasem, Sąd Apelacyjny ustalając wysokość odszkodowania zasądzonego w niniejszej sprawie, oparł się na wysokości opłat za wynajem mieszkania oraz alimentów w kwotach, które realnie obciążały wnioskodawcę w okresie od kwietnia do sierpnia 1997r. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera żadnych rozważań co do tej kwestii, nie wiadomo zatem, czy postępując w ten sposób Sąd ten przyjął, że w okresie od tymczasowego aresztowania wnioskodawcy do dnia prawomocnego zasądzenia odszkodowania nie doszło do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza w rozumieniu wskazanego wyżej przepisu, czy też uznał, że kwota ta nie podlegała waloryzacji lub też, iż na takie rozstrzygnięcie wpłynęły inne przyczyny.

Skarżący, w uzasadnieniu kasacji, dla zobrazowania zmiany siły nabywczej pieniądza pomiędzy pierwszym kwartałem 1997r. (data aresztowania), a rokiem 2012r. (data wyroku Sądu Apelacyjnego), posłużył się zestawieniem minimalnego miesięcznego wynagrodzenia w Polsce obowiązującego w tych datach. Nie jest to oczywiście jedyna metoda, którą można posłużyć się przy ocenie potrzeby waloryzacji świadczenia. Można również założyć, że do takiej operacji, na gruncie niniejszej sprawy nie było podstaw. Każdorazowo jednak, decyzja sądu w tym zakresie powinna zostać uzasadniona.

Powyższe, stanowiło samodzielną podstawę skutkującą uchyleniem zaskarżonego wyroku w części utrzymującej rozstrzygnięcie Sądu I-instancji o

oddaleniu pozostałej części wniosku i do przekazaniem sprawy celem ponownego rozpoznania. Ponieważ zaś stwierdzone uchybienie dotyczy jakości uzasadnienia sporządzonego przez Sąd Odwoławczy, nie ma jakichkolwiek powodów, aby uwzględniać obecnie wniosek skarżącego o uchylenie również wyroku Sądu Okręgowego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, o ile sama kwestia istnienia podstaw do zasądzenia odszkodowania na rzecz wnioskodawcy nie może budzić już wątpliwości (prawomocne zasądzenie kwoty 1075 zł.), to ponownego rozważenia będzie wymagała jego wysokość, a w szczególności, czy ukształtowane ono powinno być z uwzględnieniem współczynnika waloryzującego świadczenie. O ile w sprawie sporządzane będzie uzasadnienie wyroku, winno to nastąpić z uwzględnieniem zasad wynikających z art. 457§3 k.p.k.

Ponieważ w sprawie, w następstwie niniejszego wyroku, dojdzie do powtórzenia postępowania odwoławczego, siłą rzeczy obrona będzie mogła w nim ewentualnie podtrzymać również pozostałe podniesione w apelacji zarzuty.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.